

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้นำไปสู่การปฏิรูป การศึกษาของชาติครั้งสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ด้วยก่อให้เกิดกระแส การตื่นตัวครั้งใหญ่ของสถาบันการศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชน บุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง และโดยเฉพาะ ครู อาจารย์ ที่เป็นหัวใจของการขับเคลื่อนกระบวนการปฏิรูปการศึกษาในครั้งนี้ บทบาทและความสำคัญของครู คณาจารย์ในการปฏิรูปการศึกษา เห็นได้ชัดเจนจากพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติฉบับ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวดที่ 7 ได้ บัญญัติ เกี่ยวกับเรื่องของครู คณาจารย์ไว้เป็นพิเศษ โดยในมาตรา 52 ได้ระบุให้กระทรวง ส่งเสริมให้มีกระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพ และมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง ให้เตรียมความพร้อม ความเข้มแข็งให้กับ บุคลากรใหม่และมีการพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง มาตรา 53 ให้มีองค์กรวิชาชีพครู กำหนดมาตรฐานวิชาชีพออก และเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ กำกับและดูแลการปฏิบัติ ตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาวิชาชีพ ให้อำนาจแก่ครู ทั้งของรัฐและ เอกชนมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งในมาตราที่ 55 ยังได้กล่าวถึงการ ให้มีกองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์ในการริเริ่มสร้างสรรค์ ผลงานดีเด่น และเป็นรางวัลเชิดชูเกียรติ อีกด้วย

ในส่วนของแนวการจัดการศึกษา หมวดที่ 4 มาตราที่ 22 – 24 ได้ระบุให้ผู้สอนและ สถานศึกษาจัดการเรียนการสอน โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เน้นการจัดการเรียนรู้ ที่ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ ควบคู่การปลูกฝังคุณธรรมค่านิยม ที่ดีงาม โดยให้สถานศึกษา พัฒนากระบวนการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัด บรรยายภาพ สื่อการเรียน และสามารถใช่วิธีการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และ พัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 นี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การจัดการศึกษาทั้งภาครัฐ และเอกชนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดย

หวังให้การศึกษาได้พัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย และจิตใจ มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ เรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

การศึกษาจึงได้รับการยอมรับ และถือเป็นรากฐานสำคัญที่สุดในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในสังคมได้ ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ตลอดช่วงชีวิต ตั้งแต่การวางรากฐานในการพัฒนาการของชีวิตแรกเกิด จนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต ซึ่งต้องใช้การศึกษาในการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างสรรค์การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน การจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยที่สำคัญในด้านต่างๆ หลายด้าน เช่น บุคคลที่มีคุณภาพ วัสดุ ครุภัณฑ์ และงบประมาณที่เพียงพอ ตลอดจนการบริหารจัดการที่ดี อันจะส่งผลให้การดำเนินการจัดการศึกษาสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ด้วยดี และปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษาในสถานศึกษามากที่สุดปัจจัยหนึ่งที่จะขาดไปไม่ได้คือบุคลากร ซึ่งในที่นี้ หมายถึง ครูผู้สอนนั่นเอง

ครูจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการปฏิรูปการศึกษา ปรับเปลี่ยนโฉมหน้าใหม่ไปสู่การจัดการศึกษาอบรม ให้เกิดความรู้ คุณธรรม และจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสูงสุด โดยเฉพาะเรื่องการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งถือว่าเป็นธงนำ หรือหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา ทั้งนี้เพื่อทำให้เกิดการพัฒนาลักษณะของคนไทยที่พึงปรารถนาคือ ดี เก่ง และมีความสุข และสามารถเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งจะเป็นผลให้ชุมชนเข้มแข็ง และพึ่งตนเองได้ตลอดทั้งพึ่งพาอาศัยกันและกันได้ ฟันเฟืองที่จะขับเคลื่อนให้การปฏิรูปประสบผลสำเร็จได้นั้น ต้องอาศัยการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ของคนไทยในการจัดการศึกษาทุกระดับให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ได้กำหนดระบบกระบวนการผลิต และการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องจนครูมีความรู้ ทักษะ ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจนได้รับการยกย่อง เป็นครู “มีอาชีพ”

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ยังได้กำหนด ให้ครู ณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาเป็นวิชาชีพชั้นสูง นั้นหมายความว่าสังคมยกย่องให้ครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยผู้ที่จะเป็นครูได้จะต้องมีใบประกอบวิชาชีพครู และ ต้องจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปตาม มาตรา 24 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ผู้ที่จะเป็นครูได้ตามที่กฎหมายกำหนดไว้และสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ซึ่งต่างก็เรียกร้องต้องการครู.....ดี ครูจึงเป็นความคาดหวังสำคัญของสังคมไทยในยุคปฏิรูปการศึกษา

ความคาดหวังของสังคมไทยให้ดีขึ้นจากที่เป็นอยู่ โดยผ่านทางการศึกษาอบรมคน ในชาติในรูปแบบผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น มีความรอบรู้ และมีคุณธรรม สังคมจึงมีการคาดหวังในตัวของผู้สอนคือครูสูงมาก ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว กระแสพระราชดำรัสของพระเทพรัตนราชสุดาฯ และคำกล่าวของบุคคลสำคัญต่างๆ ทั้งในและนอกวงการศึกษา ดังนี้

“ครูตามแบบฉบับมักมิได้เป็นผู้บริบูรณ์ด้วยทรัพย์ ด้วยยศศักดิ์ อำนาจ และอิทธิพลนัก หากแต่บริบูรณ์ด้วยสมบัติทางคุณธรรม เช่นความซื่อสัตย์สุจริต ความเมตตาปราณี ความเสียสละซึ่งเป็นเหตุให้สามารถผูกพันจิตใจผู้เป็นศิษย์ ให้รักใคร่ ไว้วางใจ และเคารพเชื่อฟังได้แน่นแฟ้น” (พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว)

“แม้ในปัจจุบัน เทคโนโลยีการสื่อสารจะก้าวหน้าข้อมูลข่าวสารไร้พรมแดน แต่ก็ไม่สามารถขาดแคลนครูได้ เพราะการศึกษาไม่ใช่เป็นเพียงการรับรู้ การบันทึกข้อมูลข่าวสารเท่านั้น แต่มีสิ่งสำคัญกว่า คือ การอบรมบ่มนิสัย ให้แต่ละคนสามารถพึ่งพาตนเองได้ และมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น ซึ่งส่วนนี้ต้องใช้คนสอนเท่านั้น” ความตอนหนึ่งของกระแสพระราชดำรัสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี (อัมพร พงษ์กัสนานันท์, 2547, หน้า 1) ในวันครูโลกที่จัดขึ้น ณ หอประชุมคุรุสภา เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2547

“ครูมีบทบาทและความสำคัญอย่างยิ่งในฐานะเป็นผู้ให้การศึกษาของชาติ ครูคือผู้ที่กำหนดอนาคตของคนในชาติ ชาติใดก็ตามที่ได้ครูเป็นคนมีความรู้ เป็นคนเก่ง เป็นคนเสียสละ ตั้งใจทำงานเพื่อประโยชน์ของนักเรียน ชาตินั้นจะได้พลเมืองที่เก่งและฉลาด มีศักยภาพ และมีความสามารถที่จะแข่งขันกับทุกประเทศในโลกได้” (รุ่ง แก้วแดง, 2540, หน้า 134)

“ที่กล่าวว่า ผู้เรียนสำคัญที่สุดไม่ได้แปลว่าครูลดบทบาทหรือลดความสำคัญลงตรงกันข้ามครูกลับมีบทบาทและความสำคัญมากยิ่งขึ้น อีกทั้งจะทำให้การศึกษามีพลัง และศักดิ์ศรี ในการแก้ปัญหาของมนุษย์ สังคม และสิ่งแวดล้อม” (ประเวศ วะสี, 2541, หน้า 173)

“การเป็นครูมีลักษณะเป็นวิชาชีพ ไม่ใช่อาชีพ เพราะวิชาครูเป็นศาสตร์ที่ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด ครูศาสตร์จึงมีวิชาที่ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้านทุกวัยของผู้เรียนมีทฤษฎีและแนวปฏิบัติชัดเจนที่ส่งเสริมสร้างสรรค์การเรียนรู้ ตลอดจนการวัดและประเมินประสิทธิภาพการเรียนรู้ก็มุ่งตรงที่คุณลักษณะของผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยเหตุนี้ครูจึงมิใช่ผู้รับจ้างใช้แรงงาน การเจรจาต่อรองใดๆ ของครูจึงกระทำเพื่อความเจริญของศิษย์ มิใช่เพื่อตนเอง” (สุมน อมรวิวัฒน์, 2533, หน้า 145)

“ครู” แปลตามตัวว่า “หนัก” คือ หนักด้วยงานหนัก นี่ก็เป็นความจริงเพราะว่า การทำงานอย่างครูนั่นถือว่าเป็นงานหนัก คนทั่วไปทำไม่ได้ ทำได้เฉพาะคนที่มีอุทิศตน และมี

ความรู้สึกที่ผิดหวัง เพราะฉะนั้นจึงเป็นงานที่หนัก ที่ว่าหนักนี้เพราะว่าไม่ได้ทำเฉพาะใครคนใดคนหนึ่ง แต่รับผิดชอบงานของโลก คือให้ความรู้แก่มนุษยโลก ในทางที่มนุษย์เหล่านั้นจะเอาตัวรอดได้” (พระวรศักดิ์ วรรณโม) บรรยายแก่คณะครูจังหวัดสุราษฎร์ธานี ณ สวนโมกขพลาราม ไชยา สุราษฎร์ธานี

การกล่าวถึงคุณลักษณะของครูผู้สอนที่ดีตามกระแสพระราชดำรัส และความรู้สึกนึกคิดของบุคคลในสังคมส่วนใหญ่ที่คาดหวังไว้สูงมาก จากตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้ยกมาบางส่วนแล้วนั้น เมื่อรวมกับความคาดหวังคุณลักษณะของครูผู้สอนตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดให้ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนตามความต้องการของผู้เรียน เน้นผู้เรียน ใช้วิธีการสอนการประเมินผลที่หลากหลาย โดยคาดหวังให้ครูสอนแล้วผู้เรียนบังเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดเป็น “คนดีของแผ่นดิน” ทั้งหมดนี้จึงเป็นกระแสความคาดหวังที่ถ้าโถมเข้าหาครูอย่างไม่เคยมีมาก่อน ครูกับการปฏิรูปการศึกษาจึงเป็นสิ่งที่ต้องอยู่คู่กันไปอย่างไม่มีทางหลีกเลี่ยงได้ ถ้าการปฏิรูปการศึกษาไม่ประสบผลสำเร็จสังคมต้องโทษครู ดังนั้นครูดีของสังคม ครูผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ครูผู้ปฏิรูปการศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่สถานศึกษาต้องเน้น ค้นหา หรือพัฒนาขึ้น เพื่อรองรับการคาดหวังของสังคม และรองรับกฎหมายตามรัฐธรรมนูญ เพราะถ้าสถานศึกษาไม่สนใจพัฒนาครู หรือไม่ใส่ใจว่าจะมีครูดีหรือครูไม่ดีอยู่ในสถานศึกษาอย่างไร สถานศึกษานั้นๆ ต้องถือว่าทำผิดกฎหมายเนื่องจากไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของพระราชบัญญัติการศึกษา และคงไม่ได้รับความเชื่อถือ ศรัทธา จากสังคม ชุมชนอีกต่อไป ชื่อเสียงของสถาบันย่อมต้องเสื่อมลงไป ในที่สุดก็ไม่สามารถดำรงอยู่เป็นสถานศึกษาเพื่อทำการอบรม สั่งสอนเยาวชนของชาติให้เป็น คนดี เก่ง และมีความสุขในสังคมไทยได้

วิกฤติการอาชีพ “ครู” เป็นการกล่าวโทษจากสังคมมากขึ้นทุกวันดังคำกล่าวของบุคคลต่างๆ ดังนี้

ศาสตราจารย์ ดร. เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2540, หน้า 76) กล่าวว่า “ปัจจุบันมีคนหลายกลุ่มในสังคมไทย มักพูดกันอยู่เสมอว่า ครูไทยปัจจุบันไม่มีคุณภาพในการสอน ไม่สามารถสอนเด็กให้มีพัฒนาการตามที่ควรจะเป็นได้ ครูเป็นต้นเหตุหนึ่งที่ทำให้ศักยภาพของเด็กไม่ได้ถูกนำมาใช้อย่างถูกต้องเท่าที่ควร มีการต่อว่าครู และระบบการเรียนการสอนที่ไม่มีคุณภาพมาโดยตลอด”

ปัญญา ทรงเสรี (2543, หน้า 57) กล่าวถึงวิกฤติการณ์ การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูปัจจุบันว่า “วิกฤติการณ์ Child Centered หมายถึง สถานการณ์แห่งความสับสน อันเนื่องมาจากกระแสปฏิรูป เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ครูปรับตัวไม่ทัน เกิดความเข้าใจผิดในวิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child Centered) หรือ ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด

จึงนำมาปฏิบัติในห้องเรียนแบบผิดๆ และมีผลกระทบโดยตรงต่อผู้เรียน ทำให้เกิดความกังวล วิตกกังวล ความเครียด และความทุกข์เกิดขึ้นในตัวเด็ก เป็นการทำลายขวัญ กำลังใจ และเจตคติที่มีต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และอาจทำให้ผลการเรียนตกต่ำ อันเนื่องมาจากวิธีการสอนของครู ความมุ่งหวังที่จะเห็นเด็กไทย เก่ง ดี และมีสุข ก็คงเป็นเพียงฝันที่เลื่อนราง”

เหตุการณ์หนึ่งจากเวทีความคิดเห็นของเด็ก ณ ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการประชุมสัมมนาทางวิชาการ “หนึ่งปีหลัง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2543 เด็ก และเยาวชนจากโรงเรียนต่างๆ ได้ประสานเสียงกันเป็นหนึ่งเดียว เพื่อระบายความอัดอั้นตันใจ ต่อครู อาจารย์ โดยได้แสดงเหตุ และผลสะท้อนภาพการเรียนการสอนในห้องเรียน ในอดีตที่ผ่านมา หรือแม้กระทั่งในยุคปฏิรูป การเรียนรู้ได้อย่างเยียบคมยิ่ง บนพื้นฐานของความเข้าใจหลักการของ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ และด้วยจิตสำนึกที่พวกเขา “มีส่วนร่วม” และ “ผู้ถูกกระทำ” ไปพร้อมๆ กัน ซึ่งเป็นผลกระทบจากพฤติกรรมการสอนของครู โดยตรง ความคิดเห็นของเด็กๆ ในวันนี้ มีส่วนสำคัญให้บุคคลในวงการศึกษ ทั้งหมด ได้หันกลับมามองตนเอง และ คิดหาหนทางแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ

นอกจากการถูกสังคม และนักเรียน นักศึกษา ต่อว่าเรื่องระบบการสอนของครูแล้ว ตามหน้าหนังสือพิมพ์ปัจจุบัน มักมีข่าวครูที่มีพฤติกรรม ไม่พึงประสงค์ของสังคมอยู่เสมอ เช่น การละเมิดทางเพศ การลงโทษเด็กเกินกว่าเหตุ การมีหนี้สินล้นพ้นตัว หรือครูบางคนเข้าสู่อาชีพโดยไม่มีความรู้ แฝงตัวเข้ามาอยู่ในระบบแต่เอาเวลาส่วนใหญ่ไปประกอบธุรกิจอื่นที่มีรายได้มากกว่า อาชีพครู ทำการ สอน ไปอย่างไม่มีการพัฒนา รวมทั้งผู้ที่เข้าสู่อาชีพครู โดยไม่มีใจฝักใฝ่รักอาชีพนี้ อย่างแท้จริง ครูเหล่านี้จะเรียกว่าเป็นครูที่ดีตามที่สังคมคาดหวังไม่ได้ และถ้าสถาบันการศึกษาไม่หมั่นตรวจสอบ การแฝงตัวของกลุ่มที่เรียกตัวเองว่าครู แต่ไม่ได้ทำหน้าที่ครูให้สมบูรณ์ก็จะทำอันตรายต่อระบบ และทำให้การปฏิรูปการศึกษาไปไม่รอด สิ่งที่เกิดขึ้นคือ ผลกระทบโดยตรงต่อการพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนไม่สามารถเป็นคนดีของแผ่นดินได้ เนื่องจากไม่ได้รับการอบรมบ่มนิสัยจากครูดี รวมทั้งเป็นอันตรายต่อสถานศึกษาอีกด้วย ดังนั้น สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องค้นหาครูที่มีจรรยาบรรณวิชาชีพ ตามความต้องการของผู้เรียน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ยังได้กำหนดให้มีการประกันคุณภาพสถานศึกษา ทั้งการประกันคุณภาพภายใน และประกันคุณภาพภายนอก โดยได้บัญญัติไว้ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาในมาตราที่ 48 และมาตรา 49 ซึ่งการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกนี้องค์กรที่ทำหน้าที่ควบคุมและดำเนินงานให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติได้กำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้เกี่ยวกับความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประเมินการสอนของ

ครู โดยเฉพาะมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ของสถาบันการศึกษาด้านอาชีวศึกษา ได้กำหนดเกณฑ์ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อครูผู้สอนไว้สูงถึงร้อยละ 75 จึงจะถือว่าอยู่ในระดับดี เหตุผลดังกล่าวสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องวิเคราะห์คุณลักษณะของครูผู้สอน และนำข้อมูลมาพัฒนาปรับปรุง เพื่อให้ผู้รับบริการมีความมั่นใจและยอมรับในคุณภาพของสถานศึกษา อีกทั้งเป็นการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบทั้งนี้เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก และที่สำคัญ เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

โรงเรียนมิตรพลพัฒนศึกษาเป็นสถาบันการศึกษาด้านบริหารธุรกิจ ตั้งอยู่เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร จัดการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หลักสูตร 3 ปี และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หลักสูตร 2 ปี ในสาขาวิชาการบัญชี การขาย การตลาด และคอมพิวเตอร์ธุรกิจ โดยใช้หลักสูตรจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เปิดดำเนินการสอนมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2512 จนถึงปัจจุบันเป็นเวลา 38 ปี สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกระทรวงศึกษาธิการเมื่อปีการศึกษา 2542 และได้รับการตรวจประเมินคุณภาพภายนอกจากสมศ. รอบที่ 2 แล้ว ในเดือน มิถุนายน พ.ศ. 2549 ผลการตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพการศึกษาจากสมศ. โรงเรียนผ่านการประเมินในระดับดี ปัจจุบันมีนักศึกษาจำนวน 3,200 คนมีครู 85 คน เป็นโรงเรียนที่ผู้ปกครองให้ความไว้วางใจส่งบุตรหลานมาเข้าเรียนอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานานร่วม 40 ปีแล้ว โดยสามารถผลิตบุคลากรเข้าสู่ตลาดแรงงานทำประโยชน์ให้ภาคธุรกิจมากกว่า 40,000 คน จากการสำรวจแรงงานที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนมิตรพลพัฒนศึกษาในปี พ.ศ 2546-2548 ผลปรากฏว่าผู้สำเร็จการศึกษาเหล่านั้นได้สร้างความพึงพอใจให้สถานประกอบการที่รับผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียน เข้าไปทำงานในระดับมากเกินกว่าร้อยละ 80 ทั้งทางด้านคุณภาพของวิชาชีพ และจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ

จาก การวิเคราะห์สภาพปัญหาของโรงเรียนพบว่าการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษา เอกชน ต้องแข่งขันกับโรงเรียนสายสามัญของรัฐบาล ที่มีอยู่จำนวนมากในบริเวณที่โรงเรียนตั้งอยู่แล้วยังต้องแข่งขันกับโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนด้วยกันเองซึ่งก็มีอยู่หลายโรงเรียนเช่นกัน ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่ดี เนื่องจากต้องมีการพัฒนาตนเองสม่ำเสมอในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นที่ไปตามความต้องการของผู้เรียน และสังคมชุมชน พร้อมกับสนับสนุนและพัฒนาโรงเรียนให้เป็นที่ไปตามหลักการปฏิรูปการศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะและความชำนาญทางวิชาชีพสูง พร้อมออกไปประกอบอาชีพ ให้เป็นที่ต้องการ และยอมรับของสถานประกอบการทั้งภาครัฐ และเอกชน โรงเรียนมีความตระหนักว่า สิ่งสำคัญที่สุดในการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์

สูงสุด ตามวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และภารกิจของโรงเรียน คือ ครูผู้สอนที่ต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นที่ไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดกระบวนการเรียนรู้อย่างหลากหลายตามความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่าง และศักยภาพของบุคคล รวมทั้งการวัดผลประเมินผลผู้เรียนต้องหลากหลายและเป็นไปตามสภาพจริง ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยครู “มืออาชีพ” อย่างแท้จริง

ในสภาพปัจจุบัน โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนต่างๆ ไปรวมทั้งโรงเรียนมิตรพลพัฒนศึกษา จะพบปัญหาครูในสาขาวิชาชีพ อาทิ ครูสาขาการบัญชี ครูสาขาการขาย การตลาด ครูสาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจและสาขาอื่นๆ สำเร็จการศึกษามาทางด้านวิชาชีพเฉพาะทาง โดยส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิทางวิชาชีพครู แม้ว่าโรงเรียนจะได้จัดอบรมสัมมนาทางด้านวิชาชีพครูอย่างหลากหลาย เช่น เทคนิคการสอน กระบวนการเรียนการสอน การวิจัยในชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งมีการนิเทศภายในภาคเรียนละ 1 ครั้ง ทั้งนี้เพื่อให้ครูทุกคนมีคุณภาพตามแนวปฏิรูปการศึกษาแล้วก็ตาม แต่สิ่งที่โรงเรียนยังไม่ได้ทำคือดำเนินการวิเคราะห์วิจัยคุณลักษณะของครูผู้สอนที่ดีตามข้อกำหนดของคุรุสภา พ.ศ. 2548 ตามความคิดเห็นของผู้เรียน ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้อำนวยการในโรงเรียนมิตรพลพัฒนศึกษา เป็นผู้บริหารสถานศึกษา มีความเห็นว่าสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จมีความก้าวหน้าต่อไปอย่างยั่งยืน เป็นที่ศรัทธาของสังคม ชุมชนต่อไปในยุคปฏิรูปการศึกษา ครู คือ ส่วนสำคัญอันดับแรก ดังนั้นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นระบบ สามารถนำมาอ้างอิง และนำมาแก้ไขปัญหาการสอนของครูได้อย่างเป็นวิทยาศาสตร์ อันจะนำมาซึ่งการพัฒนาครูผู้สอนตามจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และเป็นประโยชน์กับสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงต้องการวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะความเป็นครูผู้สอนที่ดีในโรงเรียนมิตรพลพัฒนศึกษาตามความคิดเห็นของนักเรียนระดับ ปวช. 1-3 ซึ่งเป็นกลุ่มผู้เรียนที่มีความสำคัญ เนื่องจากมีจำนวนมากที่สุด โดยมีกรอบการวิจัยจากข้อบังคับของคุรุสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพครูที่มีต่อผู้รับบริการ พ.ศ. 2548 ทั้งนี้เพื่อต้องการคำตอบว่า ครูผู้สอนที่ดีในโรงเรียนมิตรพลพัฒนศึกษาตามความคิดเห็นของนักเรียนระดับ ปวช. ประกอบไปด้วยคุณลักษณะใดบ้าง และระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีความคิดเห็นด้านครุติแตกต่างกันอย่างไร โดยอาศัยเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพครู ของคุรุสภา พ.ศ. 2548 เป็นแนวทางดังกล่าวมาแล้ว ร่วมกับการจัดการศึกษาตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 ที่ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดตามมาตรา 22 การจัดกระบวนการเรียนรู้ตาม มาตรา 24 และการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงตามมาตรา 26 เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาครู และปรับแผนการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบัน รวมทั้งองค์ประกอบอื่นๆ ของการจัดการศึกษาด้าน

อาชีพศึกษาในโรงเรียนมิตรพลพณิชยการ และเพื่อเผยแพร่ให้เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาอื่นๆ ในชุมชนต่อไปอีกด้วยโดยมีจุดประสงค์ที่สำคัญเพื่อให้ผู้รับบริการได้รับประโยชน์สูงสุด

สรุปได้ว่า “ครู” คือทรัพยากรสำคัญที่สุดในกระบวนการจัดการศึกษาในยุคปฏิรูป การศึกษาการศึกษาจะปฏิรูปไปข้างหน้าและจะบรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับครูจะพัฒนาตนเองให้เป็นครูยุคปฏิรูปได้มากหรือน้อยเพียงใดเช่นกัน ครูที่ดีในโรงเรียนประเภท อาชีวศึกษาคือครูที่มีการพัฒนาตนเองได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน เพราะผู้เรียนต้องใช้ ความรู้จากกระบวนการศึกษาในสถานศึกษาไปสู่การประกอบอาชีพในอนาคต ครูจึงต้องมีการ พัฒนาทักษะวิชาชีพให้ทันสมัย พัฒนาการบวนการเรียนการสอนให้มีการปฏิบัติจริง ใน ขณะเดียวกันก็ต้องเป็นครูที่มีคุณธรรม จริยธรรมเป็นครูมืออาชีพ ตามมาตรฐานวิชาชีพและ จรรยาบรรณวิชาชีพ ของคุรุสภา พ.ศ. 2548 กวบลู่กันไป

ในฐานะผู้วิจัยอยู่ในตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียนมิตรพลพณิชยการ ซึ่งเป็น โรงเรียน ประเภทอาชีวศึกษาเอกชน มีหน้าที่บริหารคุณภาพของครูให้สามารถจัดการเรียนการสอนให้ตรง กับความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งปฏิบัติตนอยู่ในวิชาชีพให้เป็นตัวอย่างที่ดี เป็นต้นแบบให้ผู้เรียน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพในอนาคตต่อไปได้ ผู้วิจัยจึง สนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูผู้สอนที่ดีตามความคิดเห็นของนักเรียนระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาพณิชยกรรมในโรงเรียนมิตรพลพณิชยการ ทั้งนี้เพื่อนำผลการศึกษา มาเป็นแนวทางในการพัฒนาครูในโรงเรียนให้ป็นครูในอุดมคติที่ตรงกับความต้องการของนักเรียน ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ซึ่งถือว่าเป็นนักเรียนกลุ่มใหญ่ที่สุดของโรงเรียน ซึ่งจะทำให้ ผู้เรียนในระดับนี้ได้เรียนรู้ได้ดี และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ เก่ง ดี และมีความสุข บรรลุถึง เป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขา พณิชยกรรม โรงเรียนมิตรพลพณิชยการ ที่มีต่อคุณลักษณะของครูผู้สอนที่ดี
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาพณิชยกรรม โรงเรียนมิตรพลพณิชยการ ที่มีต่อคุณลักษณะของครูผู้สอนที่ดี จำแนกตามเพศ และระดับชั้นของนักเรียน

3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของนักเรียน เกี่ยวกับคุณลักษณะของครูผู้สอนที่ดี ตามความคิดเห็นของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาพาณิชยกรรม โรงเรียนมิตรพลพาณิชยการ

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) 1-3 สาขาพาณิชยกรรม ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะครูผู้สอนที่ดีแตกต่างกัน
2. นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) 1-3 สาขาพาณิชยกรรม ที่มีระดับชั้นเรียน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะครูผู้สอนที่ดีแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขต เนื้อหา ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และตัวแปรในการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูผู้สอนที่ดี ตามข้อบังคับของคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 ที่ใช้เป็นตัวแปรในการวิจัย รวม 5 ด้าน คือ

1.1 ด้านความรัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจแก่ศิษย์ ตามบทบาทหน้าที่โดยเสมอหน้า

1.2 ด้านการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์ ตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ

1.3 ด้านการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ

1.4 ด้านการไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์

1.5 ด้านการให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาคโดยไม่เรียกรับ หรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ

ลักษณะของงานวิจัย เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้วิธีสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 1 - 3 ในโรงเรียนมิตรพลพัฒนศึกษา เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2551

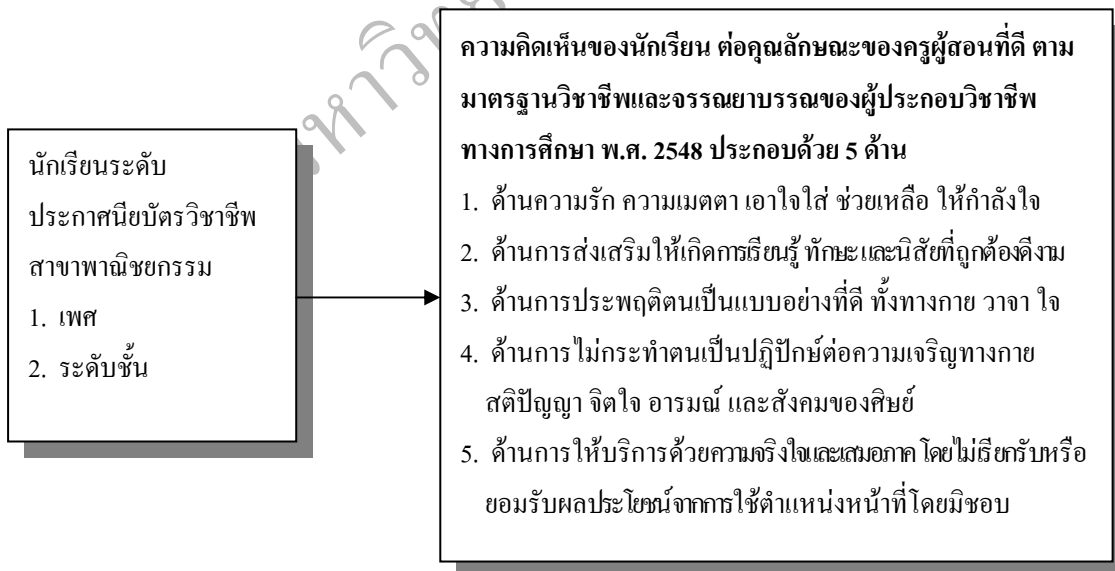
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนมิตรพลพัฒนศึกษา เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ระดับชั้น ปวช. 1- ปวช.3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 2,059 คน เป็นนักเรียนชาย 1,023 คน นักเรียนหญิง 1,036 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง เกรงจี และมอร์แกน (Krejcie, Robert and Morgan Eayrle, 1970, pp. 608-609) ค่าความคลาดเคลื่อน 0.5 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 324 คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรต้นตัวแปรตาม

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นียมศัพท์เฉพาะ

คุณลักษณะของครูผู้สอนที่ดี หมายถึง ความประพฤติและการปฏิบัติตน ของครูผู้สอนที่มีจรรยาบรรณทางวิชาชีพต่อผู้รับบริการ ตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา พ.ศ. 2548 ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่

1. ด้านความรัก ความเมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ให้กำลังใจแก่ศิษย์ หมายถึง การปฏิบัติตนของครูที่แสดงออกถึงความรัก ความเมตตาที่มีต่อนักเรียน ให้ความเอาใจใส่ มีความเป็นกันเองและ ช่วยเหลือ แนะนำแนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสมเมื่อนักเรียนพบปัญหาตลอดจนเป็นที่ปรึกษาและส่งเสริมกำลังใจที่ดีกับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

2. ด้านการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงาม หมายถึง การทำหน้าที่ของครูผู้สอนเพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะในด้านต่างๆ เช่น การพัฒนาความรู้ความสามารถด้านวิชาชีพ การเตรียมการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการอบรมสั่งสอนและสอดแทรกคุณธรรมให้ผู้เรียนมีคุณธรรมและจริยธรรม

3. ด้านการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งทางกาย วาจา ใจ หมายถึง พฤติกรรมของครูผู้สอนที่แสดงออกในลักษณะต่างๆ เช่น บุคลิกภาพ การแต่งกาย ความมีระเบียบวินัย การพูด การแสดงออกทางอารมณ์ ความเสียสละ ความตรงต่อเวลา ตลอดจนการมีจิตใจโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ทั้งเพื่อนร่วมงานและนักเรียน

4. ด้านการไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์ หมายถึง พฤติกรรมที่ไม่ดีและไม่ควรแสดงออกเพื่อทำลายนักเรียนทั้งทางร่างกายและจิตใจ เช่น การแสดงออกทางอารมณ์ที่รุนแรง การพูดจาเพื่อทำร้ายจิตใจและความมั่นใจต่อนักเรียน ตลอดจน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ไม่ก่อให้เกิดการพัฒนาและการเรียนรู้ในด้านต่างๆ

5. ด้านการให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของครูผู้สอนอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น อุทิศเวลาให้กับการสอน มีความจริงใจและตั้งใจในการสอน มีความยุติธรรม ซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่ ที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียนด้วยความเสมอภาค ไม่เรียกรับผลประโยชน์หรือแสวงหากำไรจากความเป็นครูในทางที่ไม่ถูกต้อง

ครูผู้สอน หมายถึง บุคคลากร ซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่างๆ แก่นักเรียนระดับชั้น ปวช. 1-3 โรงเรียนมิตรพลพณิชยการ ที่ทำการสอนอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551

ผู้รับบริการ หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ระดับชั้น ปวช. 1-3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนมิตรพลพณิชยการทั้งเพศชาย และเพศหญิง

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนมิตรพลพณิชยการ ตั้งอยู่เลขที่ 111 ซอยเจริญรัต 30 แขวง คลองตันใต้ เขตคลองสาน สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ หมายถึง การศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ใช้เวลาศึกษาตลอดหลักสูตรจำนวน 3 ปี หลังจากสำเร็จการศึกษาหลักสูตรมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่า (เอกสารประกอบการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ, 2545)

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้ข้อมูลนำมาใช้ประโยชน์ในการปรับปรุง และพัฒนาตนเองของครูผู้สอน เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณวิชาชีพครูที่มีต่อผู้รับบริการ ของคุรุสภา พ.ศ. 2548 รวมทั้งสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน
2. นำข้อมูลที่ได้มาใช้ประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ให้สอดคล้องกับความสนใจและต้องการของผู้เรียนเฉพาะกลุ่ม โดยสามารถแยกความสนใจในการเรียนรู้ของเพศหญิง เพศชาย และความสนใจในระดับชั้นต่างๆ ของผู้เรียนได้อย่างชัดเจน